

Smittebeskyttelse – sund fornuft

Lars Pedersen, SEGES

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Danmark har en lang tradition for at udrydde kvægsygdomme. Tilbage i 1782 udryddede vi kvægpest og senest i 2015 Bovine Virus Diarre (BVD).

Bekæmpelsen af kvægsygdomme kræver stort fokus på ekstern smittebeskyttelse. For når vi er blevet fri for kvægsygdomme, som fortsat findes i andre europæiske handelslande, er det naturligvis væsentligt, at vi nationalt beskytter vores kvæg mod introduktion af disse sygdomme. Vi forbinder derfor ofte smittebeskyttelse med, hvordan vi hindrer sygdomme i at komme ind i besætningen.

Mindst lige så vigtig er dog den interne smittebeskyttelse. At vi hindrer spredning af allerede forekommende smitsomme sygdomme i besætningen. Hver dag lever danske landmænd med risikoen for, at kalve får lungebetændelse, kvier får digital dermatitis og køer får yverbetændelser. Et højt internt smittebeskyttelsesniveau er derfor væsentligt og gavnligt for alle besætninger.

Til trods for at vi kender til mange tiltag som forbedrer smittebeskyttelsen i besætningen, er det ikke altid let at få øje på, hvor det svage led i kæden er på den enkelte besætning. At implementere og prioritere det, der skal til, kan være endnu sværere. Og dertil skal siges, at de faktorer som virker beskyttende på én sygdom, ikke nødvendigvis er de samme for en anden sygdom.

Film til kaffepausen

Som et redskab til at implementere den interne smittebeskyttelse på bedriften, har SEGES Kvæg udviklet et antal små coffee-break film – og flere er på vej. Filmene kan bruges i kaffepauserne til instruktion og inspiration for landbrugsmedarbejder. Se filmene [her](#)

Smittebeskyttelse ved kælvende dyr, kalve og interne ruter.

Kælvningsområdet er et af besætningens knudepunkter og et vigtigt, kritisk kontrolpunkt i forhold til smittebeskyttelse.

I kælvningsboksen er kalvene nyfødte og meget modtagelige for sygdomme.

Samtidig udsættes kælvende kreaturer for stress, hvilket dels kan gøre dem mere modtagelige, dels betyde at allerede smittede dyr kan være i større risiko for at udskille smitte. Som en skærpende omstændighed introduceres der endvidere nye dyr til kælvningsafsnittet hele tiden.

SEGES har undersøgt smittebeskyttelsen i 30 besætninger, hvoraf langt de fleste havde mere end 380 malkende køer og derfor underlagt kravet om lovpligtig smittebeskyttelsesplan.

I mange af besætningerne var kælvningsområdet præget af fysiske begrænsninger. Samtidig varierede prioriteringen og management af kælvningsområdet meget:

- 83 % af besætningerne havde ikke rengøring af kælvningsboksen mellem hver kælvning
- 33 % af besætningerne havde dårlig hygiejne eller strøelsesniveau i boksene
- i 33 % af besætningerne blev kælvningsboksen også brugt til sygeboks.

Ved de mælkefodrede kalve viste undersøgelsen, at standarder for god smittebeskyttelse i forbindelse med mælkefodring kun blev fulgt i 50 % af besætningerne, eksempelvis blev procedure for råmælkshåndtering ikke fulgt.

Logistikken var en udfordring på hovedparten af undersøgelsens besætninger. Næsten alle fik bemærkninger om forurening af interne ruter fra såvel interne som eksterne 'beskidte' aktiviteter, fx:

- Uhensigtsmæssig flytning af dyr
- Placering af vaskefaciliteter i nærheden af dyr.
- Kørsel af besøgende på interne veje, herunder udlevering af slagtedyr, tyrekalve og døde dyr, som sker fra besætningsområdet i 60 % af besætningerne. Mange steder var slagtekalveproducenten selv inde i staldene og finde tyrekalvene de skulle have med, og ofte bliver transportkøretøjet bakket helt ind i stalden.
- Uheldig placering af vaskeplads i nærheden af kalve.

Salmonella Dublin

Man kan næsten ikke sige smittebeskyttelse uden også at sige Salmonella Dublin. Slet ikke i 2016 da det er et erklæret mål, at Danmark ved årsskiftet 2016-17 skal være fri for salmonella.

93 % af de danske besætninger er sandsynligvis fri for Salmonella Dublin. Det betyder også, at en stor andel af de danske besætninger er modtagelig for sygdommen, og at vi har de sidste – og sværeste 7 % tilbage.

Så til trods for, at vi i Danmark har en lang tradition og succes med at udrydde smittesomme kvægsygdomme, er der fortsat meget vi kan gøre.